

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 46

Stockholm den 13 November 1913

6:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1/4 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	--

Hur skall man förstå det?

Ju flera män som, ute i världen och här hemma, offentligt eller i andan, ansluta sig till kvinnokraftvet på medborgarrätt och ju mer påtagligt den stora massan af vårt lands kvinnor bli fattade af själva idén — fast blott ett fåtal direkt kan arbeta för den —, ju obegripligare förefaller den tysta eller ock frankt demonstrerade motviljan mot hela sträfvet, som hos hufvudparten af allt hvad societetskvinnor heter alltjämt håller i sig. Man må slå sig ner i storstad eller i bysamhälle på landsbygden, alltid gör man samma erfarenheter. Honoratiorens bland damerna hålla sig — med några få undantag — så samvetsgrannt borta såväl från F. K. P. R. som från abolutionssträfvarna som gällde det att undvika koporna eller en okänd pest. Undantagen äro däremot ofta storslagna personligheter, som sätta in sin hela kraft i det arbete, hvars djupa innebörd har deras starka sympati.

Är man personligen bekant med några af de för öfrigt älskvärda motståndarinnorna på platsen och samtalsvis bringar något hithörande på tal, så drar strax som en kyla genom salongen eller terummet, värdinnan gör ett par gester som för att aflägsna något ovälkommet och takten förbjuder en gäst att elda på vare sig med sakkunskap eller omvändelse. Man glider tillbaka till lättaste touchering af dagens litterära, konstnärliga eller skandalösa press-

behandlade småting. Och den angenäma temperaturen återkommer strax med dallrande amikala anslagsackord i luften. Hur skall man egentligen uppfatta denna animositet gentemot det egna könets lifsintressen?

Det är »tråkigt» att fördjupa sig i andra intressen än sina speciella, de må nu heta familj-, toalett-, musik- eller sportintressen, antikvitetsvurm eller beskyddarinneskap för det eller det inom välgörenheten. Det är tråkigt. Men hvarför är det tråkigt? Som en istadig pojkbjyting skulle man vilja hålla på med sina hvarför? och hvarför?, tills man tappade andan.

Om, som så många antaga, det personliga välbefinnandet i personligen behagliga förhållanden vore utslagsgifvande för ställningen till frågan, skulle ju härmed fastslås, att välsituerade damer i gemen äro ingenting annat än de kallt egoistiska och på samma gång inskränkta småttingarna inom kvinnovärlden, oförmögna af sammanfattande begrepp, likgiltiga för allt utanför den egna sfären.

Men societetsdamen är ju stundom skinande spirituell och god. Tyvärr dock mest »strunt-god», som en gammal friherinna drastiskt försäkrade. Uttrycket rullar upp hela kombinationer af loj medkänsla och slantskrammel.

Djupare än i intelligensbrist och halft omedveten

egoism måste väl ändå den stora likgiltigheten för vitalintressena ha sin rot.

Är damen rik och ensam, placerar hon sina pengar med skarp blick för fördelarna. Hon sköter ofast sina affärer med en värme, som inte går ner till kylslagenhet vare sig i sjukdom eller inför döden. Har hon barn, ser hon ju under deras långa utbildningstid hvilka oberäkneligt värdefulla lätnader deras ställning och tillgångar bereda dem. De prekärt ställdas canossavandring fram till lefvebrödet borde under tiden falla henne tungt på sinnet. Då hon för ut sin unga dotter i världen, icke till kamp bland tusen täflande om brödet, utan som tillskott till sällskapslifvets attraktionsföremål, måste hon ofrivilligt möta rader af flickor, somliga kanske lika unga och söta som den egna dottern, flickor, som huttrande i aftonkyran gå hem från dagsverket i en ofta skum lokal och som måste renoncera från hvarje solskensdröm. Än sen? Hon kan inte ändra lifvets förlopp. Hon kan inte ta upp alla hemlösa timskrifna till fosterdöttrar. Nej. Men hon kan känna det svåra i deras ställning, hon kan arbeta för att skaffa de värnlösa bland dem det skydd, som de framförallt ha behof af.

Hvilken möjlig uppgift det vore för grupper af oberoende damer att grunda och genom ett par timmars personligt dagligt arbete underhålla t. ex. byråer, där alla flickor, som utan skydd måste ut i arbetsmarknaden, finge skriva in sig och afgiftsfritt betrakta byrån som målsman. En sådan »byråskrifning» skulle vara flickan till stöd. Hon kunde beropa sig på att vara personligen känd af fru den och fröken den — man kan vara säker, att namn på samhällets främsta damer skulle verka som skyddande amuletter. En jurist, en präst, ett större ämbetsverk, något industrietablisement — se där nödiga assistenter för verksamheten. För stora damer äro inga dörrar stängda, det »omöjliga» blir ganska möjligt. Så pass känna vi världen.

Det här är ju bara den allra elementäraste skissering af hvad solidaritetskänsla hos societetsdamer skulle kunna ta sig för uttryck.

Är det då egentligen solidaritetskänsla, som i allmänhet fattas hos de bäst situerade? Vi tvingas tro det. Den som sedan några tiotal år tillbaka reflekterat öfver hvad man mött i lifvet kommer till den bestämda slutsatsen, att mer än ett lifsöde, afslutadt med en upprörande tragisk akt, hvilken endast händelsevis trängt utanför detektiv- och polisrämärken, aldrig skulle ha utspelats, om »hjältinnan» i dramat icke stått så ensam i sin kamp. Och dock hade hon i de flesta fall dussinvis kvinnor i samma gård, i huset nästintill, hundratals i staden, i bygden.

Hvem af oss har icke någon gång mött en förtviflad blick. Om vi då gjort det lilla vi kunnat och det inte var nog — hur tungt ligger ej minnet härpå på hjärtat. Men om vi alla vore ett syster-

skap, skulle inte då åtminstone blodsskulder minskas ibland oss.

På samma sociala nivå kan man känna sig som ett, man är ett rätt begränsadt antal. Där utanför eller nedanför tar hopen vid, den är inte blod af vårt blod, låt oss ge och ge af våra penningar, men för guds skull slippa obskyriteter inpå oss.

Exemplet af de beundransvärda societetsdamer, som rent af offra sitt hela lif för att systerligt hjälpa medvandrare i världen, verkar inte som efterföljansvärdt på pluraliteten af societetsfolk. Verksamheten stämplas snarare som mani, som surrogat för ett obestämbar något.

Instinktivt — på traditionsgrund — är societetsdamen emot allt utträdande ur sin sanktionerade miljö. Hon har måhända en oreflekterad känsla af att nödgas gå förlustig några af sina privilegier i och med detsamma hon ställer sig solidarisk med samhällsarbetets pionärer. Det är ju också antagligt, att den unga damen skulle mista en smula af glitterstoffet på fjärilsvingarna, ett visst något i väsendet. Men detta något svarar endast emot det puerilaste i lefvemannens rekreatjonsbegär, i den nöjeslust, som domnar vid s. k. benpjeter, tingel-tangel och »Putte, du är min ögonsten».

I utbyte skulle hon förvärfva, hvad ingen kan köpa sig: aktning, beundran, ja kärlek långt utanför den egna kretsen. Är det inte dessa sanna värmeböljor, som strömma emot dessa nobla, klarsynta, ömma och starka societetsdamer, som här och där visa världen, hvad den stora damen, där hon finnes, kan vara för en ros, en skatt, en makt till det goda.

Societeten är som block antagonist till den kvinnliga rösträtten. Om emellertid händelsevis en af våra prinsessor utan vidare gick in i F. K. P. R., kan man hålla nittionio mot ett, att rösträtten blef modern åtminstone för vintern. Ingen aktuell sträfvan borde omfattas med mera sympati. Ett tidsbehof kan inte låta undertrycka sig o. s. v. I hundratals kalla gemyt skulle ett blåttottsintresse flamma upp, det blefve comme il faut att sluta upp omkring rösträttskrafvet.

Men öfvertygelsen? Skulle öfvertygelsen inte vara bestämmande för den bildade damen?

Om förlåtelse, här talas nu inte om andra damer än sådana, som uteslutande intressera sig för sig själfva och sitt eget i hvarje bemärkelse. En sådan dam orkar icke bilda sig en själfständig öfvertygelse i samhälleliga frågor, hon förblir ett eko af de röster, hon anser skolade för societetsrecitationer. Någon friskare modulering vill hon inte veta af, den blir henne kväljesamt borgerlig eller något i den vägen.

Metta Greger.

Annonsera i DAGNY!

Kvinnoarbetet.

II.

Medan redan en ytlig öfverblick af förhållandena visar att den allmänna ekonomiska och sociala utvecklingen i allt större grad tvingar också kvinnorna att för sin utkomst söka sig förvärfvarsarbete, leder en närmare granskning till insikt om att de härvid icke endast mötas af större svårigheter än männen, utan ock att arbetsförhållandena i många afseenden gestalta sig för dem ogynnsammare. Genom att ytterst litet från samhällets sida är gjordt för kvinnornas yrkesutbildning, hafva de tillträde till endast ett mindre antal yrken, och inom många af dessa användas de blott som handlangare eller hjälparbetare. Från ett stort antal förvärfvsområden, största delen af de af stat och kommun organiserade och aflönade befatningarna, äro de genom lag eller häfd utestängda. Gammal sed och fördom utestänga dem från andra. Är det under sådana förhållanden förvånande, att tillströmningen af kvinnliga arbetssökande på några arbetsområden blir större än efterfrågan, att arbetslönerna till följd däraf nedtryckas, att en stor mängd kvinnor tvingas att slita ut sig för svältlöner och att tusenden till följd af sin nödställda belägenhet falla offer för prostitutionen.

Tyngst gestaltar sig förvärfvarsarbetet för den gifta arbeterskan af orsak att hon på sina trötta axlar ytterligare har att bära hela bördan af hemmets skötsel och barnens vård, hvartill vanligtvis ännu kommer mannens personliga upppassning. I afsikt att skona henne och skydda släktets fortplantning har lagstiftningen i en del länder (initiativ därtill föreligger ju som bekant också i Finland) förbjudit användandet i fabriksarbete af kvinnor i långt framskriden grossess och någon tid efter barnets födelse. Men då man endast i få af dessa länder (Tyskland, Österrike, Ungern) dragit försorg om att samt'digt genom ekonomiskt understöd ersätta dessa kvinnor deras förlust af arbetsförtjänst under den tvungna ledigheten, har deras belägenhet i de flesta fall kanske snarare förvärrats än förbättrats. Må vi ytterligare komma ihåg, att i flera länder, t. ex. Belgien, den gifta arbeterskan lagligen icke ens har rätt att disponera öfver den arbetslön, hon med så stor möda förvärfvat, utan måste på mannens anfordran afstå den åt honom, t. o. m. om hon ser barnen svälta inför sina ögon.

Men hvarför alls söka förvärfvarsarbete utomhus, hvarför icke ägna sig uteslutande åt hemmets och barnens vård, eller, om hemmets ekonomi oundgängligen fordrar det, hvarför icke utföra förvärfvarsarbetet hemma i kretsen af sin familj under de lediga stunder, som återstå sedan makans och familjemoderns plikter först blifvit uppfyllda, invända närsynta skönsjälur, som ingenting märka af lifvets gång, men äro desto säkrare om riktigheten af sin öfvertygelse om "kvinnans bestämmelse". Af den allmänna statistiken kunde de emellertid med lätthet inhämta, att oberoende af denna s. k. "bestämmelse", mera än hälften af samtliga kvinnor i giftermålsåldern äro antingen ogifta, änkor eller fränskilda, och sålunda i regeln hänvisade till att för-

sörja sig själfva, och särskilda arbetsstatistiska specialundersökningar kunde upplysa dem om att också ett stort antal gifta kvinnor äro tvungna att söka förvärfvarsarbete antingen till följd af mannens arbetsoförmåga eller oduglighet eller af orsak att hans arbetsförtjänst icke motsvarar familjens behof. *)

Också utvägen att utföra förvärfvarsarbetet hemma har som känt af kvinnorna anlitas, men öfverhufvudtaget med för dem synnerligen otillfredsställande resultat. Jag afser härmed i främsta rummet det "hemarbete", som i form af betings- eller styckearbete uti de stora kulturländerna i mycket stor utsträckning utföres för fabrikers och de stora varumagasins räkning. Föreställningen att kvinnorna genom detta arbetssätt skulle undgå fabriksarbetets olägenheter och bevaras för hemmet och familjelifvet har vid undersökning af de rådande förhållandena visat sig vara en fullständig illusion. Arbetet i de trånga arbetarehemmen utföres i långt sämre hygieniska förhållanden hvad utrymme, värme, luft och ljus beträffar än i fabriker. Arbetstiden är obegränsad, i konkurrensen med fabrikenas maskiner nödgas hemarbeterskorna anstränga sig till det yttersta och det oakadt äro arbetslönerna betydligt lägre än i fabriker. Det framgick t. ex. vid hemindustriutställningen i Berlin år 1903 att arbetslönen för en barnklänning värd 9: 60—10: 80 mark var endast 42 penni! De stora konfektionsmagasinen i Japan betala åt en del af sina hemarbeterskor endast 25 penni i dagslön. Men vi behöfva icke gå så långt för att finna lika drastiska exempel. I Galizien är daglönen för en nybörjerska i konfektionsfacket 17—18 penni och i Italien, påstås det, måste halmfläterskor åtnöja sig med en aflöning af 10 till 20 penni för 12 timmars arbetsdag! Dessa detaljer framstå ännu mera skrämmande, då man upplyses om att arbetslönerna för dylikt hemarbete öfverhufvud ha en tendens till minskning, medan fabriksarbeterskornas löner äro i stigande. Och man må icke föreställa sig att hemarbeterskorna under dylika förhållanden hafva mera möjlighet än fabriksarbeterskorna att vårda sig om sina barn och sina hem. Tvärtom blifva barnen antingen tvungna att från spädate år deltaga i moderns arbete, ofta i en grad som är menlig för deras kroppsutveckling, eller skickas de ut på gatan eller, som det förtäljes från Berlin, surras stundom fast vid en möbel för att icke hindra modern i hennes arbete. Ja, det har kommit i dagen, att arbeterskor i den tyska tobaksindustrin, om de icke själfva ha barn, hyra andras barn för att hjälpa dem vid arbetet. Af många konfektionsaffärer anlitas hemarbetet faktiskt som en utväg att undvika följderna eller undandraga sig åtlydnaden af fabrikslagarnas skyddsbestämmelser. Fabriken portar stängas visserligen vid lagstadgad klockslag, men arbeterskorna fortsätta hemma i timtal det halffärdiga arbetet. De "otroligt billiga" utländska konfektionsvarornas skapelsehistoria innebär så mycket

*) Jag hänvisar till min undersökning om "Nattarbeterskorna i Finlands industrier", hvaraf framgår, att af männen till 551 gifta nattarbeterskor 16,2% voro afvikna, 14,5% sjukliga, 9,6% begifna på dryckenskap, 7,1% oförmögna till arbete. Ungefär 28% af dessa hustrur hade alls ingen hjälp att påräkna af sina män och 31% af dem hade af man och barn i bidrag till hyra och hushållsutgifter mindre än 15 mark i veckan.

kvinnolidande att sannerligen ingen kvinna tanklöst borde glädja sig åt denna prisbillighet. Och under hurudana arbetsvillkor tillkomma männe de "färdiga kläderna" i salustånden på våra egna marknadstorg?

Beträffande kvinnornas arbetslöner innehåller André de Mádays arbete "Le droit des femmes au travail" en mängd intressanta upplysningar från olika länder. En allmän företeelse är att kvinnliga arbetares löner äro lägre än manligas och att för lika arbete icke betalas lika arbetslön. Staten, hvars skyldighet det allmänt erkännes vara, att värna de i kampen för tillvaron svagares intresse, på hvilken skyldighet hela den moderna arbetarlagstiftningen baserar sig, försummar som arbetsgifvare, så snart det blir fråga om det "svagare könet", i allmänhet fullkomligt denna sin plikt. I statsinrättningars tjänst anställda kvinnor ha i de flesta länder lägre löner än män i samma eller motsvarande befattningar, t. o. m. på sådana arbetsområden, för hvilka kvinnorna i allmänhet anses hafva en medfödd begåfning, såsom t. ex. uppfostrarens och lärarens. Enligt en tidningsnotis anställde tyska regeringen senaste år vid postverket 8,600 kvinnor i stället för män för att i n b e s p a r a 7 $\frac{1}{2}$ miljoner mark i löner. Dock kan redan någon sträfvan förmärkas att rätta denna orättvisa. I Ungern är den af staten fixerade minimilönen lika för folkskollärare och -lärarinnor. Staden Budapest betalar åt lärarinnorna vid sina högre skolor samma lön som åt lärarne. I Förenta Staterna hafva Wyoming, Colorado, Idaho och Utah infört lika aflöning för kvinnliga som för manliga lärare samma år som kvinnorna i dessa stater erhöilo politisk rösträtt. I den australiska förbundsrepubliken har principen om lika lön för lika arbete genom en lag af 1903 blifvit tillämpad på aflöningarna för samtliga statstjänster och samma princip gäller också i Nya Zeeland. Då kvinnorna också i båda dessa sistnämnda stater hafva rösträtt, finner man ett tydligt kausalsammanhang mellan den politiska och den ekonomiska jämlikheten. Vi veta ju också af erfarenheten från eget land att det är först sedan kvinnorna erhållit möjligheten att få sin egen röst hörd vid ordnandet af samhällets angelägenheter, som det börjat tagas någon hänsyn till deras berättigade anspråk på lika lön för lika arbete.

Då kvinnorna behandlas styfmoderligt af s t a t e n som arbetsgifvare, är det lätt förklarligt att de hos privata arbetsgifvare öfverhufvudtaget äro ännu sämre aflönade. Specialundersökningar på detta område ha gifvit vid handen att kvinnornas arbetslöner i allmänhet uppgå endast till $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ af männens. Som motiv för den lägre aflöningen anföres vanligen kvinnornas "mindre lefnadsbehof", hvarmed då vanligen menas mindre behof af föda och i all synnerhet af njutningsmedel, främst tobak och starka drycker. T. o. m. om dessa sistnämnda skulle erkännas som verkliga "lefnadsbehof" motsvarar denna skillnad, som enligt den kända nationalekonomen Mrs Beatrice Potter-Webbs åsikt icke kan uppskattas högre än till $\frac{1}{5}$ af mannens "behof", ingalunda den stora löneskillnaden. Ifall den s. k. "järnlagen" eller påståendet att arbetslönerna äro jämt upp så stora att de motsvara arbetarens nödvändigaste lefnadsbehof äger tillämpning på manliga arbetare, följer således af ofvanstående jämförelse, att de

kvinnliga arbetarnas arbetslöner i allmänhet äro otillräckliga för deras nödvändigaste lefnadsbehof.

I själfva verket utgör lefnadsbehofvens olikhet icke orsaken, utan, som en hvar med lätthet inser, en nödtvungen följd af arbetslönernas olikhet.

Tekla Hultin.

En hyllningsfest.

På Skansens Högloft i Stockholm var det fest söndagen den 9:de på aftonen. Alla de många, som ville hylla fröken Lilly Engström på hennes 70-årsdag, samlades där, kamrater till henne i hennes arbete och sociala intressen, f. d. elever och gamla och nya vänner.

Den vackra och glada festen började med supé vid långa dukade bord, och därunder kom raden af tal, mer och mindre officiella, men alla präglade af det varmaste erkännande af fröken Engströms lifsarbete och personlighet och af vänskap och tillgifvenhet för henne själf. Rektor Fähræus bringade ett tack för hvad hon verkat under de många åren vid Statens normalskola i Stockholm, doktor Lindroth uttalade Pedagogiska sällskapets erkännande för hennes stora insats i sällskapets sträfvan och för hennes intresse som medlem af dess styrelse, å styrelsens för Fredrika-Bremer-Förbundet vägnar riktade fru Agda Montelius ett varmt tack till fröken Engström för det mångåriga samarbetet, slöjdinspektör Hjalmar Berg talade för henne som Stockholms första kvinnliga skolrådsledamot, i ett versifieradt tal skildrade fröken Bertha Hübner huru Lilly Engström fyllt sin plats i Iduns nämnd, fröken Anna Kruse tackade i gamla elevers namn och fru Karin Holmgren talade om den betydelse det haft för de yngre att äga fröken Engström som medlem af Stockholms F. K. P. R:s styrelse ända från dess första stiftande.

Efter supén kom ett roligt spex, författare fröken Anna M. Roos, där man såg Lilly Engström själf som ung elev i Högre Lärarinneseminariet tillsammans med ännu tre elever framföras af fru Jane Thengberg till inspektion af Fredrika Bremer. Den bekanta garibaldiskjortan, nigningen och handräckningen förekom, och många andra roligheter, som kvitterades med verkliga applådsalfvor. Festföremålet själf såg ej minst roadt ut af att se sig i ännu en upplaga. Senare vid bålarna ännu flera tal på vers och prosa, af fröken Lotten Dahlgren, adjunkten Liljebjörn, dr Lindroth; telegram, såväl otvivelaktigt riktiga som mera tvifvelaktiga, upplästes; och den glada festen fortgick en god stund öfver tolfslaget under skämt och glam men med en varm underton af stark och uppriktig tillgifvenhet för den unga sjuttioåring, som nu hyllades.

Elpis.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Pellerins Växt-Margarin

ersätter det finaste mejerismör.

En kvinnlig trädgårdsskola i Wien.

Af *Olly Schwarz*.

Öfversättning från förf.:s manuskript.

I Wiens utkant, vid foten af Ostalperna, Kahlenbergs och Leopoldsbergs sista utlöpare, inbäddad mellan vingårdar och med ett bälte af ängar omkring sig, ligger den vackra lilla förstaden Grinzing, nu indragen i nätet Gross-Wien. I denna trakt, så särskildt ägnad därför, har fru Yella Hertzka, den geniala skaparinnan af en trädgårdsskola för bildade flickor, inköpt vidsträckt område för detta sitt arbete. Något afsides från den stora hufvudvägen, som för ut från stadens centrum, där spår-vagnarna täfla i buller med de framrusande automobiler-na, kommer man plötsligt i en annan värld. Storstaden sjunker undan bakom oss, dammfri landluft omger oss och välgörande landtliga göromål ta oss fångna.

I växthuset.

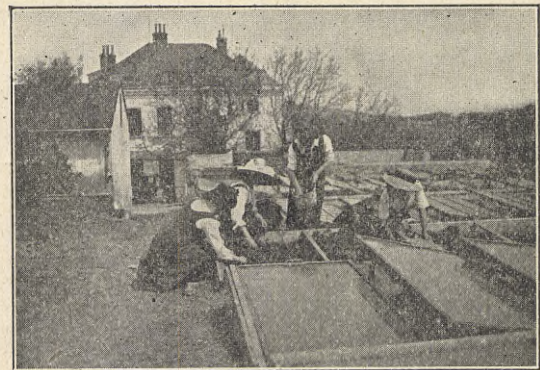
Det är en glädttig höstbild, som möter oss vid ingången, måleriska grupper af dahlior och krysantemum i brokigt lysande färger. En likaså förfriskande anblick erbjuder de nätta unga trädgårdseleverna i sina hvita holländska mössor, linnekjolar och förkläden. En rytm af lycka vibrerar här och klingar igenom allt arbetet, vare sig man håller på med omplantering af växter, registrerar och sorterar sändningar af blomsterlökar, om jorden sås eller bearbetas för fruktodling — ja, till och med på skolbänken, där den grå teorin griper efter de lifsrika unga varelserna — öfverallt är det ett jubel, om än undertryckt, af rik arbetslycka. Och den gladaste bland de glada är framtrollaren af denna plats, skolans ledarinna. Hvilket berg af hinder och svårigheter har inte ställt sig i vägen för det unga företaget, men hur ståtligt har det ändå alltid gått framåt, i ständig utveckling.

I afseende på inträdesfordringar (6-klassig elementar-skolebildning), kursens längd af två år och afgångskom-

petens ansluter sig skolan till yrkesskolornas typ och bildar ett nytt led i den kvinnliga yrkesutbildningen. Lämplighet i fysiskt och psykiskt hänseende är förutsättningen för detta yrke. Hvarje elev måste framlägga af läkare utfärdadt friskbetyg, vinner i regel ej inträde före 18 år och godkännes först efter en fyra veckors pröfningstid.

Det fordras ej heller så litet af dessa elever, hvilka efter en tvåårig kurs skola behärska så omfattande kunskapsområden som frukt-, grönsaks- och blomsterodling, trädgårdsodling, teckning och målning, trädgårdsodlingsstatistik och läran om trädgårdsrörelses drivande, de elementära grunderna för nationalekonomi, trädgårdsväxternas botanik, växtfysiologi, jordmånenes beskaffenhet, växternas patologi samt därtill bokhålleri och korrespondens i trädgårdssaker.

Redan efter två års bestånd har den som trädgårdsskola grundade anstalten växt ut öfver sina egna gränser och är på god väg att blifva en fullständig kvinnlig landthushållningsskola. I den lilla dammen plaska gäss och ankor, nyutkläckta kycklingar skrocka och pipa därinvid — material för fjäderfäskötsel.

Vid drifbänkarna.

Skorrande toner fattas ej alldeles i denna landtliga idyll, eleverna skola till exempel äfven invigas i korberedningens och rökningens mindre angenäma mysterier. Här går emellertid gränsen för landthushållningens område, och kökets och skafferiets domäner taga vid.

I en särskild byggnad är köks- och hushållsskolan förlagd, och där förarbetas markens och trädens frukter till konserver och grönsaksinläggningar. Med detta stora arbetsområde är emellertid uppgifternas mångfald ej uttömd, härtill kommer ännu något mera; två annars diametralt motsatta riktningar, den konstnärliga och den nationalekonomiska, spela båda in här. Trädgårdsodlingen och konsten träda i ett ständigt närmare förhållande till hvarandra. Nutilldags måste man för att anlägga stilenliga trädgårdar icke endast vara en förfaren trädgårdsarkitekt utan också utveckla konstnärliga egenskaper, förstå att låta enfamiljshemmet förbindas med den "egna trädgården". Ett särdeles rikt fält för konstnärlig verksamhet

För Linneutstyrslar!

Stort urval af Broderier, Knyplade Spetsar, Trädspetsar, Valenciennes, & Hvita Tyger till billigaste priser.

Beställningar å Linneutstyrslar emottagas och utföras förstklassigt.

De Förenade Spetsfabr. Försäljningslokal, Grethuregatan 13 (Hörnbutiken).

Saisonyheter i största urval
Dräkter & Kappor Billiga priser

SIGRID HANSÉN.

29 Wästerlånggatan, Drottninggatan 53.

erbjuda balkongernas blomsterdekorer, husens och rummens utsmyckning, bordets ordnande. Till detta konstnärliga område hör hopsättning af blommor, för denna speciella kurs har skolan inkallat en kvinnlig specialist från Tyskland och därvid förglömmas ej den japanska konsten af blommors arrangering. Icke många blomsterbinderskor ha att glädja sig åt ett så stort urval af afskurna blommor som här i den fjärde till ordningen af Wiens trädgårdsodlande anstalter, och inte ofta förekomma härlar så talrika blomsternyheter och rara växter.

Nästan hemska siffror dansa framför oss, då vi skola framställa denna blomsterodlings omfång — 3000 tulpanlökar, 1000 hyacinter! Och alla dessa i tjugu orangerier och på vida områden uppdragna plantor finna köpare, liksom den fina dessertfrukten och massan af grönsaker.

Det är den lifliga handelsverksamheten, som skiljer denna skola från de flesta tyska trädgårdsskolorna, allt är i stor skala beräknadt för afsättning, och eleverna få på detta sätt en kommersiell utbildning. För de blifvande kvinnliga förvaltarna af egendomar och penningar kommer denna kunskap i nationalekonomi, i beräkning af kapital för rörelsedrift, i undersökningen af orsakerna till de stigande och fallande lefnadskostnaderna och mellanhändernas profit att bli till lika så stor nytta som den förvärfvade insikten i det rent tekniska vid inläggning af värme- och vattenledningar, anläggning af driftus, m. m.

Denna skoltyps eminenta betydelse ligger däri, att den icke hopar något dödt lärdomskräm, att den icke påbörjar den stackars hjärnan onödigt ballast utan att den fastmer harmoniskt utbildar den enskildes personlighet, verkar beästande på karaktären genom det andliga och kroppsliga arbetet, att den skänker individen känslan af glädje öfver att själf kunna prestera något och framför allt, att den vid sidan af den estetiska utbildningen väcker till lif det sunda praktiska sinnet och lusten för en i bästa mening modern lifsriktning.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: *Inom fyra väggar. Af Maud Wilmut. — Från det nya Albanien.* Politiska och kulturhistoriska skisser af *Maria Amelie von Godin.* Bem. öfvers. af *Ellen Ammann-Sundström.*

Wahlström & Widstrand, Stockholm: *Magdalena.* En Stockholmsroman från 1790-talet af *Jane Gernandt-Claine.* — *Rötschildarna.* Af *Ignaz Balla.* — *Aderförkalkning.* Huru skydda sig däremot? Populär framställning af dr *C. Tönninges.*

P. A. Norstedt & Söner, Stockholm: *Främmande diktning.* fritt återgifven af *Ebba Walldén.* Utg. efter hennes död.

Ett uppprop i försvarsfrågan.

Med cirka 130 kvinnliga undertecknare utsändes den 6te november ett uppprop af följande lydelse:

Till svenska kvinnor.

Ett uppskof med ordnandet af vårt försvar innebär en fara så stor och ödesdiger att den hos hvarje fosterlandsvän uppväcker djupaste oro. Inför denna fara kunna icke svenska kvinnor underlåta att söka verka för dess undanröjande.

Vi uppmana därför alla fosterlandsälskande kvinnor att samlas till ett enigt uppträdande i försvarsfrågan. Denna allas vår lifsfråga borde stå öfver partierna, ty på den beror ytterst vårt vara eller icke vara som fritt folk.

En vädjan till konung och riksdag från ett stort antal kvinnor att icke låta något stå hindrande i vägen för försvarsfrågans lösande vid nästkommande riksdag på ett för landets säkerhet betryggande sätt kommer, som vi våga hoppas, att i sin mån bidra till frågans framdrifvande.

Då tiden hastar och öfvertygande bevis erfordras på hur djupt man i vida kretsar känner oro för fosterlandets säkerhet, hoppas vi att inom den korta tiden af 4—5 veckor kunna insamla en imponerande mängd namnunderskrifter af kvinnor öfver hela landet inom skilda politiska partier och olika samhällslager.

Vi anropa eder, sätten in all eder energi på att vara oss behjälpliga och insända listorna, helst fulltecknade, före den 15 december till sekreteraren, Fosterländska kvinnokommittén, 31 Regeringsgatan, Stockholm.

Notiser.

En 10,000-kronors donation. Till Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution har enligt testamentariskt förordnande af framlidna fröken Elin Améen öfverlämnats en stipendiefond på 10,000 kronor benämnd "Georg Améens fond". Räntorna af denna fond skola enligt testators bestämmelser utdelas som stipendier åt kvinnor, som ägna sig åt sociala studier, särskildt med hänsyn till förbättrandet af ensamstående själförsörjande kvinnors lefnadsförhållanden.

Nya kvinnliga stadsfullmäktige. I Helsingborg har genom inträffad vakans inom stadsfullmäktige fröken Léonie Deshayes inträddt som ordinarie medlem. Samma förhållande gör att fröken Ulla Schmidt i dagarna blifvit medlem af Hernösands stadsfullmäktige. Bägge dessa städer äga nu hvardera två kvinnliga stadsfullmäktigeledamöter.

Opinionsmöte i reglementeringsfrågan. I Norrköping hölls söndagen den 9 nov. ett af omkring 600 personer besökt möte för behandling af frågan om prostitutionens reglementering. Efter ett föredrag af dr Malin Wester-Hallberg från Stockholm antogs en resolution, hvori uttalades en kraftig protest mot det s. k. reglementeringssystemet äfvenså mot det af den k. kommitténs majoritet framställda önskemålet att lösdrivarelagen skulle äga tillämpning på de "helyrkesprostituerade" kvinnorna. Mötet uttalade sin anslutning till reservanternas i kommittén professor J. E. Johansson och direktör O. Westerberg i betänkandet framlagda åsikter och en förhoppning om att regering och riksdag vid sina beslutsfattande måtte bygga på de förslag, som reservanternas framlagt.

Arbeta för namninsamlingen!

Tag listor och insamla namn på arbetsplatser och inom bekantskapskretsen!

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om in-teckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerar in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

7,038,000 kr. skola utlottas å 1893 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragnin den 1 Dec. och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast 75 öre

erhåles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 3:75 å fem st.; för kr. 5:— å sju st. och för kr. 10:— å femton obligationer. Om minst 5 nummer tagas, portofritt och dragningslista. Numren i detta ovanligt fördelaktiga lotteri äro starkt efterfrågade. Skynda på så Ni säkert hinner med. Beställningar insändas till OBLIGATIONSKONTORET, Stora Nygatan 19-27, Malmö.

ROHTLIEB & COMP.

Innehafvare:

Öfversättarinnan Emilie Kullman.

Kontor:

Nybrogatan 26, Stockholm.

Prima Anthracit i olika krossningar.

Hushållskol, Cokes,

Marie-Briketter till billigaste priser.

Riks. Tel. 4062. Allm. Tel. 7839.

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

A. B. Nordiska Kompaniet.

**Textilafdelningen Thyra Grafström
Stockholm.**

Permanent utställning af färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning af våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konstöm.

Ständigt på lager därtill hörande material:

Svensk, Fransk och Bömisk Spetsråd.

--- Rikt urval af Spetsmönster. ---

**Föreningen för Kvinnans Politiska Röst-
rätt i Stockholm.**

Namninsamlingsbyrån, Lästmakaregatan 6 3 tr., A. T. 10133, öppen hvardagar kl. 3-5 e. m., måndagar och onsdagar äfven kl. 7-8 e. m.

OBS! Listor utlämnas numera äfven till icke besökare.

**Föreningen
Handarbetets Vänner**

5 Birgerjarlsgatan 5.

*Konstnärliga möbeltyg väf-
vas på beställning. Prof
sändes på begäran till her-
rar arkitekter och öfriga an-
ordnare af heminteriorer.*

Önskar Ni Eder
en symaskin, som ger en *särskildt
vacker söm* vare sig Ni syr i det
tunnaste siden eller de gröfsta kapp-
tyger, bör ni köpa

**Husqvarna
Central Bobbin
Symaskin,**

ty dessa maskiner hafva genom sin öfverlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de få år de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och syateljörer och en större för skrädderier.

OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhåles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vattentäta* och *minst dubbelt varaktiga*. Finnes öfverallt å 0:75 och 1:25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Hur skall man förstå det? Af Metta Greger.

Kvinnoarbetet. II. Af Tekla Hultin.

En hyllningsfest. Af Elpis.

En kvinnlig trädgårdsskola i Wien. Af Olly Schwarz.

Ett upprop i försvarsfrågan.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**